

Nr 259.

Ankom till riksdagens kansli den 19 november 1943 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av utvidgad byggnadsplan för svenska träforskningsinstitutet.

(1:a avd.)

I propositionen nr 340 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 8 oktober 1943, föreslagit riksdagen godkänna en i berörda statsrådsprotokoll angiven plan till nybyggnad för svenska träforskningsinstitutet.

Till nybyggnad för svenska träforskningsinstitutet har riksdagen i olika sammanhang anvisat belopp om tillhoppa 1,918,000 kronor, motsvarande den hittills beräknade kostnaden för byggnadsföretaget enligt av riksdagen godkänd plan. Av en i ärendet lämnad redogörelse framgår, att vid utarbetandet av slutliga byggnadsritningar vidtagits vissa omdispositioner i byggnadsplanen. Härigenom synas åtskilliga värdefulla förbättringar ha ernåtts. Vidare ha i anslutning till dessa ritningar verkställda kostnadsberäkningar givit vid handen, att en utbyggnad i enlighet med den sålunda reviderade planen kommer att medföra en merkostnad, som av byggnadsstyrelsen uppskattats till 562,000 kronor. Kostnadsökningen synes dock huvudsakligen vara föranledd av dyrtiden och av det förhållandet, att vissa kostnader ursprungligen kalkylerats för lågt. Med hänsyn till den betydelse, som tillkomsten av detta forskningsinstitut skulle hava för flera av våra viktigaste näringsgrenar, har departementschefen dock ansett denna i och för sig mycket beklagliga kostnadsökning icke böra utgöra hinder för ett fullföljande av det redan beslutade byggnadsföretaget.

Departementschefen har vidare meddelat, att på grund av ett mellan Kungl. Maj:t och stiftelsen svensk träforskning träffat avtal samt av stiftelsen den 23 september 1943 gjord utfästelse staten kommer att för sina mot kostnadsökningen svarande utlägg av stiftelsen erhålla gottgörelse dels i form av 6 procent ränta å halva det till 436,000 kronor beräknade belopp, som belöper å lokaler för grundläggande forskning, dels ock i form av hyra efter 6 procent å det till 126,000 kronor uppskattade belopp, som hänför sig till lokaler för centrallaboratorier.

I detta sammanhang har departementschefen jämväl till behandling upptagit en av styrelsen för svenska träforskningsinstitutet väckt fråga om viss

utvidgning av det fastställda byggnadsprogrammet. Såsom framgår av tidigare propositioner angående anslag till denna byggnad stod det redan från början klart, att den ursprungligen framlagda planen icke helt täckte det då förutsedda lokalbehovet. Enligt planen ställdes anskaffandet av relativt dyrbar och platskrävande apparatur för verksamheten vid institutet och de därtill anslutna centrallaboratorierna i avsevärd mån på framtiden. Det förutsattes alltså, att erforderliga utbyggnader skulle ske i etapper. Ökat lokalbehov för dylik apparatur har dock sedermera anmälts redan innan byggnadsföretaget ens hunnit igångsättas och har föranlett tilläggsanslag av riksdagen. Nu gäller frågan särskilt anskaffandet av en för forskningsändamål lämpad experimentmaskin för framställning av papper och papp, jämte därmed sammanhängande förstärkning av maskinlaboratorierna för papper, cellulosa och slipmassa. För denna synnerligen platskrävande apparatur ävensom för vissa andra ändamål erfordras lokaler med tillhörande ledningar, vilka av byggnadsstyrelsen beräknats i anskaffning draga en kostnad av 385,000 kronor. I överensstämmelse med vad som gäller enligt ovannämnda mellan Kungl. Maj:t och stiftelsen svensk träforskning träffade avtal beträffande övriga för centrallaboratorier avsedda utrymmen, har stiftelsen förbundet sig att erlægga hyra för dispositionen av de nu till utbyggnad ifrågasatta lokalerna. På grund härav och då dessa lokaler uppenbarligen äro välbehövliga för verksamheten vid institutet, har departementschefen tillstyrkt den sålunda föreslagna utökningen av byggnadsprogrammet.

Departementschefen har härefter anfört följande.

De av byggnadsstyrelsen nu verkställda kostnadsberäkningarna torde böra godtagas. Detta byggnadsföretag lärer alltså böra beräknas draga en kostnad av, utöver av riksdagen tidigare anvisade belopp, ytterligare (562,000 + 385,000 =) 947,000 kronor. Med hänsyn såväl till storleken av denna kostnadsökning som — framförallt — till att densamma delvis skulle föranledas av en utvidgning av det fastställda byggnadsprogrammet, bör frågan om igångsättandet av byggnadsföretaget underställas riksdagen innan de upprättade ritningarna fastställas av Kungl. Maj:t. Enär frågan måste anses brådskande förordar jag, att den underställes riksdagen redan vid den instundande höstsessionen. Däremot lärer det icke vara erforderligt att Kungl. Maj:t redan nu av riksdagen äskar medel för täckning av den beräknade kostnadsökningen.

Ett godkännande från riksdagens sida av den nu föreliggande byggnadsplanen torde få anses samtidigt innefatta bemyndigande för Kungl. Maj:t att med stiftelsen svensk träforskning överenskomma om sådana ändringar i eller tillägg till gällande avtal angående inrättandet och driften av träforskningsinstitutet, att avtalet kommer att överensstämma med byggnadsplanen och stiftelsens den 23 september 1943 avgivna utfästelser.

Utskottet.

Enligt vad som av ärendet framgår har den för institutsbyggnaden uppkomna kostnadsökningen å 562,000 kronor huvudsakligen föranletts av dyrtiden och av det förhållandet, att vissa kostnader ursprungligen kalkylerats för lågt. Utskottet delar departementschefens uppfattning, att denna ökning icke bör utgöra hinder för ett fullföljande av det redan beslutade byggnadsföretaget.

Vidkommande härefter frågan om viss utvidgning av det fastställda byggnadsprogrammet, vilken skulle draga en kostnad av 385,000 kronor, synas de ifrågasatta åtgärderna medföra vissa fördelar för verksamheten vid institutet. På grund härav och då stiftelsen svensk träforskning förbundet sig att erlægga hyra för dispositionen av de till utbyggnad förordade lokalerna, tillstyrker utskottet förslaget jämväl i denna del. Den reviderade planen till nybyggnad för svenska träforskningsinstitutet synes alltså kunna av riksdagen godkännas.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må godkänna den i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 8 oktober 1943 angivna planen till nybyggnad för svenska träforskningsinstitutet.

Stockholm den 19 november 1943.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Grånebo, Lindström, Andrén, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Gustaf Iwar Anderson, Gillström, Ekströmer, Johan Eric Ericson, Ohlin* och *Persson* i Skabersjö; samt

från andra kammaren: herrar *Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Danielsson, Ward, Isacsson, Persson* i Tidaholm, *Mårtensson, Lindholm, Lundberg* i Hälsingborg, *Pettersson* i Dahl, *Åkerström* och *Eriksson* i Frägsta.
